

י"ל ערב שבת פרשת עקב
כ"ף מנחם-אב ה'תשע"ד

ה' תהא שנת עליון דגולה!

תקות מנחם

על סיומי הרמב"ם

תדפיס מהספר "תקות מנחם" (ח"ג) שיו"ל בעז"ה על סיומי
הרמב"ם ע"פ - ב"קו" - שיהות והוראות כ"ק אד"ש מה"מ
מאת הרב יקותיאל מנחם שיהי רא"פ

ע"פ ההוראה שקיבלתי מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שלי"ו, להדפיס ולפרסם הדברים הנאמרים בעז"ה בסיומי הרמב"ם להראות ולהוכיח הנראה לענ"ד בדרך אפשר, הקשר שבין שיעורי לימוד הרמב"ם ע"פ הימורה שיעורי לפרשה והתאריך שבהם נלמדו, הנני מוציא לאור עלון זה לכבוד שבת קודש. ואבקש מהקוראים שיעירוני בהערותיהם, ותודה מראש!

לחיות עם הזמן!

ספר טהרה - ב'

מחזור ל"ג - "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", שנה ל"א - ר"ת "לכתחילה אריבער!"

המשך סיום הלכות טומאת מת (ח"ב) והתחלת הלכות פרה אדומה בעז"ה יום ד' פרשת דברים - חזון ג' מנחם אב ה'תשע"ד - ה' תהי שנת עליון דגולה

וסיום הלכות פרה אדומה והתחלת הלכות טומאת צרעת ביום ב' פרשת ואתחנן - נחמו ח' מנחם אב - ערב תשעה באב - "הפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים"

אבלם לששון" מתבטא גם במילה "אבל" עצמה: כמ"ש הצ"צ ב"אור התורה" (במאמר על ל"ג בעומר)⁴, שמילת אבל עצמה נהפכת ממשמעות שלילית של יגון קודר וחורבן למשמעות חיובית וענין טוב.

כי הרי פשטות המשמעות של אבל - היא יגון קודר וצער על החורבן או פטירה, אבל כשהיא נהפכת יש לאבל פשט ומשמעות טובה כמו שמביא הצ"צ את המילים בפסוקים⁵ "אבל השטים" שמשמעותו כמו שאומר רש"י "מישור", "מישור של שיטים, אבל שמו" [ואולי רמז לתשובה ותיקון על מעשה ועבירות השיטים - כמשי"נ⁶ "וישב ישראל בשטים (מל' שטות), ויחל העם לזנות וגו'"] וכן בפסוק⁷ "אבל הכרמים: "מישור", "מישור של כרמים אבל שמו", ומישור הוא היפך החורבן כי החורבן הוא מקום הרוס ושובר שאינו ראוי למדור או מעבר, ומישור הוא מקום ישר ומתוקן, וכמו שהמילה אבל עצמה נהפכת מחורבן ושיממון למקום מתוקן, כך גם ימי הצומות והאבלות עצמם, נהפכים לימי שמחה ומועדים.

ל"ב נתיבות החכמה

ד. וענין זה - אומר הצ"צ שם - מתבטא גם באותיות והגימטריא של המילה אבל: ש"אבל" גימטריא ל"ג וזה קשור עם ל"ג ימי האבלות דספירת העומר, שעד ל"ג בעומר התאבלו על תלמידי ר"ע שמתו ומשום שלא נהגו כבוד זה בזה, וביום הל"ג - ל"ג בעומר, נהפך האבל ליום שמחה גדולה ועצומה;

והרמז הוא באותיות א' ב' ל' - שהן ל"ב וא': כי הל"ב רומז ל"ל"ב נתיבות החכמה", ואם לא מאיר בהם הא' חסר ענין החיים, כי הרי נאמר "והחכמה תחיי", וזהו כש"ל"ב נתיבות החכמה הם בשלימות, היינו שמאיר בחכמה הא' - ספ"י הכתר, ואז היא בשלימות ובבחי' חיים. אבל כשאין הא' - ספ"י הכתר המאירה בחכמה - חסר בחיים, ואז יש ענין האבלות והצער כפשטות שזהו בלי"ב ימים הראשונים שלפני ל"ג בעומר, אבל ביום הל"ג מאיר הא' - ספ"י הכתר מאירה בל"ב נתיבות החכמה ואז היא בשלימות "והחכמה תחיי", שהאבל מתוקן ומושלם, ויום זה נהפך לשמחה גדולה ולכן פסקו מלמות תלמידי ר"ע וגם יום שמחתו הגדולה של הרשב"י.

אבל - רצון ואהבה

ה. וי"ל שענין זה מתבטא גם במשמעות ושורש המילה אבל - מלשון אבה ורצון ואהבה (והרי אהבה מלשון אבה ורצון), כי בכל אָבֵל מתבטאת האהבה והרצון והתשוקה לאדם או לדבר שמתאבלים עליו (כמו גם לביהמ"ק), שהרי בזמן האבלות מתעוררת האהבה והתשוקה לחזרת היקיר שמתאבלים עליו, שלכן מאחלים לאבלים "הקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם" (וזוהי גם המשמעות המלאה של האבילות על חורבן ביהמ"ק, שמשותקים בכל עומק הלב ושואפים לראות שוב את ביהמ"ק, שזהו גם ענין שבת חזון - וכמו שאומרים "ותחינה עינינו").

טהרה רוחנית ותשובה

א. בהמשך לנכתב בגליון הקודם (מס' 365), שהתוכן והמשמעות של הלכות טומאת מת (ההלכה הראשונה של ספר טהרה) שבאים בהמשך להלכות האחרונות של ספר הקרבנות: שגגות, מחוסרי כפרה, תמורה, שתוכן ומשמעותן היא עבודת התשובה (שע"כ באה הכפרה שזוהי מטרת הקרבת הקרבנות),

וזוהי גם המשמעות הרוחנית של טומאת המת והטהרה: הטהרה הרוחנית מהטומאות הרוחניות ובפרט הטומאה הכי חמורה - טומאת מת, שמורה על ניתוק הגמור מה'. כי הדבקות בה' היא החיים כמשי"נ בפרשתנו ואתחנן: "ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם וגו'". [ואפשר גם לומר כולכם - מלשון שלימות; שע"כ שהאדם הוא בדבקות בה', הוא בתכלית ושלימות החיים - כל כולו!] והנתק מה' הוא הנתק מהחיים היא הטומאה הכי חמורה - טומאת מת ר"ל, והטהרה מטומאת מת - היא ע"י הפרה אדומה, שהיא התיקון והתשובה שהופכת מהטומאה הכי חמורה לטהרה הכי גבוהה; שברוחניות היא עבודת התשובה. וגם במעשה אפר הפרה נאמר "ונתן עליו מים חיים אל כלי", שה"מים חיים" הם התיקון לנתק מהדבקות באלוקים חיים שע"כ נאמר בפרשתנו ואתחנן. [ואפשר גם לומר כנ"ל ש"כלי" - גם רומז מלשון התכללות - שכולל ומשפיע וחדר בכללות ובכל האדם! ע"י התשובה הרוחנית והדבקות בה' מחדש].

הפכו ימים אלה לששון ולשמחה!

ב. והתוכן והייעוד של ענין האבלות דימים אלה (ט"ב) הם: "הפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים"; שהימים עצמם יפכו לימים טובים ע"י התשובה שיהודים עושים בימים אלה. שענין התשובה הוא הפיכת העבירות והזדונות לשגגות ולזכויות; ז.א. שהצומות לא רק יתבטלו אלא שהם עצמם יפכו לימים טובים, כנ"ל כמו עבודת התשובה שהופכת הזדונות והעבירות עצמן לשגגות ולזכויות, וכנ"ל זהו התוכן של כל ספר טהרה - שהטומאה עצמה נהפכת לטהרה [ולכן שם כל הספר הוא "טהרה", ולא - טומאה וטהרה, כי הטומאה לא רק שתתבטל אלא היא עצמה תיהפך לעתיד לבוא לטהרה! ובפרט הטומאה הרוחנית כמו שנאמר¹ "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם", וכמו שמביא הרמב"ם פסוק זה בסיום הלכות מקוואות וכל ספר טהרה², שהכוונה היא שיתבטלו ויטהרו מכל העוונות והעבירות ע"י התשובה השלימה מאהבת ה'. וכמו שמסיים שם הרמב"ם ההלכה והספר בזה"ל: "השם ברחמי הרבים, מכל חטא עון ואשמה יטהרנו, אמך"].

ההפכתי אבלם לששון!

ג. וענין הפיכת האבלות השלילית עצמה למצב חיובי ושמחה כמ"ש³: "והפכתי

⁴ אוה"ת סוף פ' בהר ע' קפו ד"ה גל.

⁵ מסעי לג, מט.

⁶ בלק כה, א.

⁷ שופטים יא, לג.

* תהלים קיט, חי.

¹ יחזקאל לו, כה.

² ה' מקוואות פ"א הי"ב.

³ רמ"י לא, יב.

וי"ל שלכן ג"כ אנו מוצאים בספר "משנה תורה" להרמב"ם שההלכות הקשורות במצוות גמילות חסדים שבגופו, הן כתובות ב**הלכות אבל**, שבהלכות אלו נוסף על דיני האבלות וקבורת המת והלוי וניחום אבלים, שזהו ענין של חסד, כתובות בהלכות אלו גם ההלכות של ביקור חולים הכנסת אורחים ולוית האורחים והכנסת כלה – שכל אלו הן מצוות גמילות חסדים שיהודי מקיים בגלל מצוות "ואהבת לרעך כמוך" ולכן עושה את כל סוגי הגמ"ח – כמו שכותב שם הרמב"ם.

וי"ל שענין ההפיכה מצער וחורבן לתיקון ואהבה, מתבטא ג"כ במשמעות המילה אבל: מל' **אמנם ואבל**; שאמנם בפועל עתה הוא מתאבל ומצטער אבל סוכ"ס תתגלה הפנימיות והמטרה של הירידה צורך העלי, שהו"ע התיקון והבנין והגאולה שבאה דוקא בימים אלה עצמם, שיהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים! מיד ממש! [וי"ל עוד רמז (ע"ד הצחות) במילה אבל, שכנ"ל בהלכות אלו כולל הרמב"ם ומדבר גם על שאר המצוות המבטאות את האהבה וגמ"ח בגופו, כמו ביקור חולים ולויתם והכנסת כלה: "אבל" ר"ת א' – אבלות, וגם אורחים; ב' – ביקור חולים; ל' – לוית המת, ולוית האורחים]. שכל הנ"ל מבטא בתוקף הענין של "והפכתי **אבלם לששון**" שהאבל עצמו נהפך לחיובי וטוב ושמחה!

וענין זה מתבטא בתוקף בכללות ספר **טהרה**; הפיכת הטומאה לטהרה ובפרט בהל' **טומאת מת** שזוהי הטומאה הכי חמורה והכי גרועה שהופכים לטהרה, ובפרט שמבטאת ג"כ את הטהרה הרוחנית מהטומאה הרוחנית הגרועה טומאת מת – הניתוק המוחלט מהדביקות בה' אלקים חיים כמ"ש בפרשת השבוע ואתחנן – "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים וגו'", היינו שיא העבירות והמעבר והירידה מרשות הקדושה לטומאה הרוחנית החמורה. והופכים הטומאה עצמה לטהרה כי ע"י התשובה (גם בדרגה נמוכה – תשובה מראה) הופכים הזדונות לשגונות, וע"י תשובה שלמה מלאה ופנימית – תשובה מאהבה – נהפכים הזדונות לזכיות, שיא העלי שזהו הקשר שלומדים הלכות אלו בתשעת הימים הסמוכים לת"ב, שיהפך למועד וחג הכי גדול ושמח, ובו אומרת הגמ' ש"נולד מושיען של ישראל", כן תהי לנו מ"ד ממי"ש **נאו!**

הפיכת הטומאה לטהרה!

1. מהלכות טומאת מת עוברים להלכות **פרה אדומה** – שתוכנה גם כנ"ל הטהרה מטומאת מת הכי חמורה, ע"י שהאדם עובר את שלבי הטהרה בהזאת מי הפרה ביום השלישי והשביעי, שע"י נהפך מטמא לטהור, ומסיימים הלכות אלו בערב ת"ב, שכנ"ל תוכנו הפיכת האבל והחורבן לתיקון – בנין הגאולה ושמחה!

שענין זה מתבטא בפר' פרה אדומה, כמו שאומר המדרש שכששמע משה רבינו מה' את דין טומאת מת **ונתכרמו** (הושחרו) פניו שלא יכל לסבול את גודל הירידה הריחוק והטומאה של היהודי, ושאל במה תהא טהרתו?! עד שהקב"ה אמר לו את פרשת פרה אדומה, ואז נרגע ושמח משה רבינו, שיש תיקון גם לטומאת מת, שנהפך מטמא לטהור, היינו ההפיכה מן הקצה אל הקצה – מתכלית הטומאה לתכלית הטהרה. ובענינו – תשעה באב מבטא את הפיכת החורבן עצמו לבנין ביהמ"ק לגאולה והשמחה ע"י המשיח [תשעה (באב) מל' תשועה] מן הקצה אל הקצה! שלכן לא אומרים תחנן בת"ב, ע"פ הפסוק באיכה "קרא עלי **מועד**" היינו שיום זה עצמו נהפך למועד ויו"ט.

פרה אדומה – תשובה על מעשה העגל

2. והפיכת האבל לשמחה כמ"ש "והפכתי אבלם לששון", והטומאה לטהרה שמבטאת בהל' פרה אדומה וקשורה בעבודת התשובה כנ"ל שהופך את העבירות מתבטאת ג"כ בפרטי ה"פ**רה אדומה**"; וכמ"ש רש"י בפרשת פרה אדומה שתוכן ופרטי פרה אדומה היא תיקון ותשובה על מעשה וחטא העגל:

בתחילת פרשת חוקת, אחרי שרש"י גומר לפרש את פשוטם של המקראות וכל פרטי ודיני פרה אדומה, כותב וז"ל: "ומדרש אגדה העתקתי מיסודו של ר' משה הדרשן וזהו [ומפרש רוב הפסוקים והדינים והפרטים של פרה אדומה איך הם תיקון ותשובה על מעשה העגל]: **ויקחו אליך** – משלהם כשם שהם פרקו נזמי הזהב לעגל משלהם כך ביאו זו לכפרה משלהם: **פרה אדומה** – משל לבן שפחה שטינין פלטיין של מלך. אמרו תבא אמו ותקנה הצואה, כך תבא פרה ותכפר על העגל: **אדומה** – על שם⁸ אם יאדימו כתולע [וזהו חלק מהפסוק "אם יהיו חטאיכם כשנים – כשלג **ליבניו**, אם יאדימו כתולע – כצמר יהיו"], שהחטא קרוי אדום", היינו שהפרה האדומה מבטאת את אודם העבירות והתשובה עליהן שהופכתן ללבן. וכך רואים שכששורפים דבר כזה הוא מלבין שמסמל את התשובה. כמו כהן גדול ביה"כ שלובש בגדי לבן שמסמל את התשובה של אהרן הכהן על מעשה העגל ועל העבירות של כלל ישראל (והלשון של זחורית (אדום) שעל השעיר לעזאזל נהפך ללבן – שמסמל את הלבנת החטאים של כלל ישראל). ולכן גם אנחנו ביה"כ לובשים בגדי לבן. **תמימה** – על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין, תבא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם: **לא עלה עליה עול** – כשם שפרקו מעליהם עול שמים: **ושרף את הפרה** – כשם שנשרף העגל: **עץ ארז ואזוב ושני תולעת** –

שלשה מינין הללו כנגד שלשת אלפי איש שנפלו בעגל. וארז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחסא, ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת ויתכפר לו. . וכשם שנטהרו באפרו, שנאמר⁹ ויזר על פני המים וגו', כך ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת וגו'. וכך מפרש רש"י עוד כמה וכמה פרטים במעשי ודיני הפרה שמבטאים את עבודת התשובה והתיקון על חטא העגל [וגם הנ"ל "ונתן עליו **מים חיים** אל כלי", קשור גם בפרשת השבוע שנאמר "ואתם הדבקים בהו' אלקיכם **מים חיים** כולכם היום", כי ע"י החטא ובפרט עבודה זרה מנתקים הדבקות בה' אלקים חיים ואז הוא ענין היפך החיים גם ברוחניות שגורם לטומאת מת, וע"י המים חיים והתשובה שבים אל הדבקות בה']. וזהו מה שאומר רש"י שהתיקון על מעשה העגל הי' "ויזר על פני **המים**", כי המים חיים מטהרים.

ואופן תהליך שריפת הפרה מתקשר עם תשעה באב:

כי חז"ל אומרים "למה נסמכה פרשת פרה לפרשת מרים לומר לך מה פרה מכפרת (שהיא כקרבן) אף מיתת צדיקים מכפרת" [והרי הקרבן עולה ע"י שריפתו על המזבח, וכן שלב עיקרי במעשה הפרה הוא שריפתה כמו קרבן, שזה מביא את הכפרה].

וכן חז"ל אומרים בקשר למיתת הצדיקים "קשה מיתת הצדיקים כשריפת בית אלקינו" [ששריפת שני בתי המקדש היו בתשעה באב, והרי שריפת בתי המקדש מבטאים את ריצויים של עם ישראל אצל הקב"ה – "ששפך חמתו על העצים והאבנים", וע"כ לא פגע בגוף בני ישראל].

היינו שמיתת הצדיקים שדומה לשריפת בית אלקינו מכפרת, וכן הפרה אדומה מכפרת – שבא ע"י שריפה. ועל זה לומדים במחזור שנה זו בתשעה באב, שפרה אדומה כקרבן המכפר.

"תקות" חוט השני"

סיכום הקשר של ההלכות ברמב"ם לזמן, פרשת השבוע והתאריך

על סיום הלכות טומאת מת (ח"ב) וסיום הלכות פרה אדומה

א. הפיכת טומאת מת לטהרה – ע"י התשובה.

ב. תשעה באב – הפיכת האבלות לגאולה וששון ושמחה.

ג. האבל עצמו – נהפך להשתוקקות ואהבה.

...

בעז"ה מוצי"ק פרשת ואתחנן – נחמו י"ג מנחם אב ה'תשע"ד

– ה' תהי שנת עליין דגולה!

סיום הלכות טומאת צרעת והתחלת הלכות מטמאי משכב ומושב

החורבן והגלות עקב שנאת חינו

א. את הלכות **טומאת צרעת** התחילו בערב **תשעה באב** והמשיכו בימים הסמוכים, וסיימו בשבת שאחרי תשעה באב – שבת נחמו, ואת כל הלכות אלו למדו בפרשת **ואתחנן**; ורואים **קשר בולט** של הלכות אלו וימים הסמוכים לתשעה באב ולפרשת **ואתחנן**:

לומדים ההלכות **בתשעה באב** ובימים הסמוכים, שבו הי' חורבן בתי המקדש הראשון והשני. ואמנם ביהמ"ק הראשון נחרב בגלל עבירות החמורות ע"ז וכו', אבל חורבן ביהמ"ק השני שלגבינו הוא העיקר, בגלל שמאז אנו בגלות עד היום הזה, הי' בגלל שנאת חינו וחוסר אהבת ישראל, שע"כ סובלים בגלות ובחורבן עד היום הזה, וכפי שכותבת הגמ' במסכת יומא (דף ט, ב) [שזהו רמז ע"ד הצחות ליום ט' באב והרי צום ט"ב הוא הכי דומה ליום הכיפורים, שע"ז מדברת המסכת, כי צמים בו יממה שלמה, ויש בו איסור ה' עינויים כמו ביה"כ].

והרי הצרעת באה בגלל דיבורי לשח"ר שבאים בגלל חוסר אהבת ישראל ושנאת חינו.

ולכן מתאים ללמוד הלכות אלו של טומאת צרעת בימים הסמוכים לתשעה באב, לבטא את גודל הטומאה והחסרון והחורבן שבא בגלל ההנהגה והעדר אהבת ואחדות ישראל [וי"ל שחעדר אהבת ישראל והנהגה הפכית – זה עצמו הוא כבר החורבן של מצב עם ישראל; החורבן והאבלות, שגרר אחרי זה את החורבן כפשוטו, כי הרוחניות מביא וגורם המצב הגשמי].

וע"כ בימים אלו עלינו להגביר הפעולות וההנהגה באהבת ואחדות ישראל שיבטלו את סיבת הגלות והחורבן ובמילא יביאו הגאולה מיד עכשיו.

ולכן קוראים בסיום ההפטרות של שבת חזון שלפני תשעה באב את הפסוק¹¹ "ציון

⁹ תשא לב, כ.

¹⁰ יהושע ב, ח. עיין ברש"י שפירוש "תקות" – "מלשון קו וחבל" (שבו הורידה המרגלים של יהושע, ובו תלו משפחת רחב תקוותם), והרי זו מטרת חיבורנו "תקות מנחם" – להראות בעז"ה את הקו והחוט השני המקשר ומשנה התוכן הנלמד בשיעורי הרמב"ם עם תוכן הפרשה והתאריך והשנה, [ועיין מה שכתבנו בזה בהקדמה לספרנו "תקות מנחם" ח"א].

¹¹ ישעיה א, כז.

⁸ ישעיה א, חי.

הצרוע – כאבל

ד. ומוצאים גם בתהליך טומאת המצורע פרטים הדומים לאבלות כמו תשעה באב שהוא יום האבלות העיקרי, שרואים שהנהגת המצורע מטומאתו וחילוטו שמתנהג דומה לאבל, כמו שנאמר בפרשת תזריע²² "והצרוע אשר בו הנגע, בגדיו יהיו פרומים, וראשו יהיה פרוע, ועל שפם יעטה", ואומר ע"ז רש"י: "פרומים – קרועים: פרוע – מגודל שעה: ועל שפם יעטה – כאבל". היינו שהמצורע בכמה וכמה פרטים דומה לאבל, כי ע"י הלשון הרע שגרם מחלוקת ופירוד והמחלוקת עצמה ואי האהבה והאחדות היא מצב של אבלות לעם ישראל שאינם יכולים להתאחד ולשמוח יחד ומצב זה גורם לחורבן וגלות. ולכן ע"י פעולות האהבה ואחדות ישראל גורמים ובונים מחדש את ביהמ"ק מי"ד ממ"ש נאו!

וכן מוצאים במדרשים שאת הפסוק הנ"ל על הצרוע – דורשים על חורבן בית המקדש, וז"ל הפתיחתא למדרש איכה רבה (כא)²³: "והצרוע אשר בו הנגע וגוי". והצרוע, זה בית המקדש. . . בגדיו יהיו פרומים, אלו בגדי כהונה. . . וטמא טמא יקרא, חורבן ראשון וחורבן שני".

לימוד התורה – תיקון ללשון הרע ולצרעת

ה. והקשר של הלכות טומאת צרעת לפרשת ואתחנן גם בולט:

הצ"צ באור התורה²⁴ במאמר עה"פ בתחילת פרשת מצורע "זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו"²⁵ אומר שהתיקון לענין הצרעת הוא לימוד התורה. מכיון שהחטא לשון הרע שמביא לטומאת צרעת הי' בפיו לכן צריך בפיו ללמוד תורה וכמו שכותב הרמב"ם באריכות ובפרטיות בהלכה האחרונה המסיימת את הלכות טומאת צרעת שדיבורי לשון הרע באים כשמבטלים תורה ומדברים דברים בטלים במושב לצים גורר לדיבורי לשון הרע, והתיקון לזה כותב הרמב"ם וז"ל: "אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה". ומסיים בפסוק "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו".

היינו שההתאחדות והתדברות יראי ה' מחזקת את האחדות ולימוד התורה ומבטלת את הגלות והחורבן שבאו בגלל הקרעים והפירוד בעם ישראל.

ולכן אומר הצ"צ שע"י לימוד התורה בפה כמ"ש "ואשים דברי בפיך" מתקנים את דיבורי הלשון הרע בפה ולכן נאמר "זאת תהי' תורת המצורע" כמו שאומרת הגמ' "תורת המוציא רע", היינו לימוד התורה כמשקל נגד למושב דברים בטלים ודיבורי לשון הרע, שזהו **ביום טהרתו**, היינו דרך הטהרה מטומאת הדיבורים הרעים ע"י לימוד התורה.

ולכן **צרעת** אותיות **צרת**, היינו חג השבועות שנקרא עצרת שבו ניתנה וקיבלנו התורה, שעל ידה מתקנים את הצרעת.

וזהו מש"נ "ימינך ה' תרעץ אויב": "ימינך" – היינו התורה שניתנה מימין כמ"ש "ימיננו" אש דת למו", **תרעץ** ותשבר את האויב. **תרעץ** אותיות **צרעת**. שע"י לימוד התורה משברים את הצרעת והקליפה של דיבורי לשון הרע ודברים בטלים וביטול תורה. ע"כ דברי הצ"צ שם.

וזהו גם הסיבה שלקחו למיטה מן הצרעת את הציפורים, שמצד אחד מסמלות (כמו שאומר רש"י בשם המדרשים) את צפצוף הדברים הבטלים אבל גם מסמלות את התיקון ע"י – הצפצוף והדיבור בדברי תורה שנקראת שירה כמ"ש "ובלילה שירה עמי", ומתקנים את צפצוף הדברים הבטלים לצפצוף ושירת הציפורים הטהורות המסמלות את הפטופט בדברי תורה שעושים כמו הציפורים בצוותא.

וכתוב בספרים שלכן לקחו לטהרת המצורע שתי צפרים, אחת שחטו והשני שילחו על פני השדה; שהציפור ששחטו היא כנגד דיבורי לשון הרע שמבטלים אותם והציפור ששילחו היא כנגד הציוצים של קדושה ודברי תורה שהם בבחי' "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים".

והציפורים מצייצים בקבוצות ובצוותא ושלוש, שמורה שהתיקון ללשון הרע ודברים בטלים ושנאת חינוך לחזק ולהגביר השלום וללמוד תורה ברבים וצוותא.

ושונתם לבניך ודיברת במ'

ו. והקשר **בולט** לפי ואתחנן: שבה המקורות הראשונים למצות לימוד התורה ואי הדיבורים בדברים בטלים. כמ"ש בפרשת שמע²⁶ "ושונתם לבניך ודיברת בס בשבתך בביתך ובלכתך בדרך וגוי", שמכאן רואים את חשיבות לימוד התורה בכל מקום ובכל זמן לעצמו ולתלמידיו כי "בניך אלו התלמידים" וכמו שמביא הרמב"ם פסוק זה

במשפט תפדה ושבי' בצדקה", כי ע"י תגבורת המשפט והצדקה והאחדות והעזרה בין יהודים אנו מביאים הגאולה, ובא המשיח ובונה את ביהמ"ק, ומבטלים את אבלות וצום תשעה באב, שעושה התשעה – לתשועה, מי"ד ממ"ש נאו!

מוציא רע – שנאת חינוך

ב. וכנ"ל התוכן והמשמעות וההוראה מהלכות טומאת צרעת מבטאים את היפך האהבת ואחדות ישראל, והעונש והתיקון ע"ז מורים על התיקון בזה וחיזוק האהבת ואחדות ישראל:

כי חז"ל אומרים, שהצרעת באה בגלל חטא לשון הרע שמדבר בגנות הזולת שבא בגלל ליקוי וחסרון ברגש האהבה והאחדות בעם ישראל שגורם לדבר בגנות וחסרון אחרים, וכמו שאומרת הגמ' בסוגיא של לשון הרע (מסכת ערכין דף ט"ו) שרואים זאת מהפסוק¹² "זאת תהי' תורת המצורע וגוי" – "תורתו של המוציא שם רע", וכך גם כותב הרמב"ם בהלכה האחרונה המסיימת את הלכות טומאת צרעת, שהצרעת באה בגלל דיבורי לשון הרע, והרמב"ם מאריך בפרוטרוט לבאר את חומרת איסור לשון הרע. וכן כותב שלומדים זאת ממעשה מרים הכתוב בפרשת תצא, וז"ל: "ועל ענין זה מזהיר בתורה ואומר¹³ "השמר בנגע הצרעת וגוי, זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים בדרך", הרי הוא אומר: התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחי' וכו' מיד נענשה בצרעת וכו'".

והרבה פרטים בדיני המצורע וטומאתו ועונשו וטהרתו הם בגלל חטא לשון הרע והתוצאות שמביא, ומובאים גם בפירוש"י על התורה בפרשיות תזריע ומצורע, וז"ל רש"י על הפסוק¹⁴ "טמא הוא, בוד ישב מחוץ למחנה מושבו", ואומר ע"ז רש"י "בוד ישב – שלא¹⁵ יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו¹⁶, מה נשתנה משאר טמאים לישוב בוד? הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו אף הוא יבדל: מחוץ למחנה – חוץ לשלש מחנות".

היינו שהעונש לטומאה החמורה לישוב לגמרי בוד, הוא בהתאם לחומרת מעשיו – שסכסך והבדיל ע"י דיבורו בין יהודים ולקח והזיק השלום שביניהם שיהיו נבדלים ביניהם, ולכן חמור לישוב לגמרי בוד.

תיקון וטהרת המצורע – אהבת ישראל!

ג. וכמה וכמה פרטים בטהרת המצורע שטעמם בגלל שדיבר לשון הרע, כמו: על הפסוק¹⁷ "ולקח למיטה שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב", אומר רש"י וז"ל: "לפני¹⁸ שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול: ועץ ארז – לפי שהנגעים באין על גסות הרוח: ושני תולעת ואזוב – מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו, כתולעת וכאזוב".

ד. א. שהרבה פרטים בעונש טהרת המצורע נובעים מהפירוד והיפך אהבת ישראל שעשה בין יהודים, שעליו לתקן זאת ולגרום שוב לאהבה וחיבה ואחדות בכל עם ישראל, שזהו הרי התוכן והמוסר השכל שלוקחים מחורבן ביהמ"ק, שבא בגלל שנאת חינוך, והתיקון והגאולה בעם עקב האהבת חינוך וחיזוק האחדות בכל עם ישראל.

וכמו שאמר כ"ק אד"ש מה"מ בשיחתו הראשונה בקשר ל"הקהל" בליל א' דסוכות דשנת הקהל ה'תשמ"א, לאחר תפילת ערבית (שמאז המשך כל השנים לדבר כל ערב בחג הסוכות), ואז אמר אד"ש מה"מ שענין ה"הקהל" והאחדות שמביא את המשיח והגאולה רואים מהמילים האחרונות והסיום של מגילת רות, שנאמר שם: "וישי הוליד את דוד" – "וישי" ר"ת: "יחד שבטי ישראל"¹⁹, הוליד את דוד – שפועל ומביא את דוד מלכא משיחא, הגאולה השלימה ע"י מלך המשיח!

וכן אמר אז אד"ש מה"מ – נאמר בברכת יעקב ליהודה "עוד כי יבא שילה ולו יקהת עמים", ששילה פי' (ע"פ פירוש"י עה"פ) "מלך המשיח שהמלוכה שלו", ויקהת פי' (ענין בפירוש"י עה"פ) מלשון הקהלה ואסיפה שכולם יקהלו אל המשיח, גם ענין אחדות ישראל והקהל שמביא המשיח והגאולה!

ומתאים לימים אלה הסמוכים לתשעה באב, שהחורבן הי' בגלל שנאת חנוך, ולכן המצורע צריך לשבת "בדד", כי המחלוקת ושנאת החינוך פעלו שיקויים "איכה ישבה בדד". וע"י התשובה ע"ז והתיקון של בדד ישב, יחפכו ימים אלה לששון ולשמחה, ויהי בדד למעלותא כמ"ש²⁰ "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", וכן נאמר²¹ "וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב".

¹² מצורע יד, ב.

¹³ תצא כד, ח-ט.

¹⁴ תזריע יג, מו.

¹⁵ ספרי. פסחים סז, א. סוטה לב, ב.

¹⁶ ערכין טז, ב. תנחומא מצורע ב, ד.

¹⁷ מצורע יד, ד.

¹⁸ ערכין טו, ב – טו, ב. תנחומא הקדום. ילקו"ש תקנח-ט. ילקו"ש משלי תקנתק.

¹⁹ ברכה לג, ה.

²⁰ בלק כג, א.

²¹ ברכה לג, כח.

²² תזריע יג, מה.

²³ וכן בילקו"ש עה"פ, ובמדרש הגדול עה"פ: "והצרוע זה בית המקדש שנצטרע מעוונותיהן של ישראל וכו'".

²⁴ אה"ת פי' מצורע ע' עז.

²⁵ מצורע יד, ב.

²⁶ ואתחנן ו, ז.

והקשר **בולט** לפי ואתחנן: שבה המקורות הראשונים למצות לימוד התורה ואי הדיבורים בדברים בטלים. כמ"ש בפרשת שמע²⁶ "ושונתם לבניך ודיברת בס בשבתך בביתך ובלכתך בדרך וגוי", שמכאן רואים את חשיבות לימוד התורה בכל מקום ובכל זמן לעצמו ולתלמידיו כי "בניך אלו התלמידים" וכמו שמביא הרמב"ם פסוק זה

בהלכה השני של הלכות ת"ת וכן מביא²⁷ הפסוק שגם נאמר בפרשת ואתחן²⁸ "ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם", שמכך לומדים שאם לא לימדו אביו תורה – חייב ללמד את עצמו. והחויב ללמד את בן בנו גם לומדים²⁹ מפרשת ואתחן, שנאמר³⁰ "והודעתם לבניך ולבני בניך".

ואת החיוב ללמד בנו הקטן לומדים (בהלכה הראשונה) מפרשת והי אם שמוע, בפרשת עקב, שנאמר "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בס". ומיודברת בס" לומדים על איסור דברים בטלים – "בם ולא בדברים אחרים". והיינו שע"י לימוד התורה בצוותא ובאחדות, אנו מבטלים את סיבות האבילות והחורבן ומביאים את בני בניך ביהמ"ק ע"י המלך המשיח כן תהי לנו מי"ד ממי"ש נאו!

"תקו"ת¹⁰ חוט השני"

סיכום הקשר של ההלכות ברמב"ם לזמן, פרשת השבוע והתאריך
על סיומ הלכות טומאות צרעת

א. הצרעת בגלל לשון הרע ושנאת חינם,

וכן החורבן והגלות בתשעה באב בגלל שנאת חינם וחוסר אהבת ישראל.

ב. תיקון החורבן והגלות ע"י אהבת ואחדות ישראל וגם עונש ותיקון הצרעת.

ג. דיבור לשון הרע בפה – ביטול תורה, והתיקון תורת המצוה ביום טהרתו – לימוד התורה.

ד. ציוץ הציפורים במקום לשון הרע בטוהרת המצוה הציץ בדברי תורה.

ו. הציפורים בשלום ובצוותא – לימוד התורה ברבים ובצוותא.

ז. מצוות לימוד התורה בפרשת ואתחן.

מידה כנגד מידה!

בקשר למ"ש שהעונש דמצוה "בד ישב" בגלל שע"י לה"ר הביא לפירוד יהודים,

בא השיחות שדיבר איתי מזכיר הרבי הרה"ח ח.מ.א. ע"ה חודקוב בקשר ל"יעדה מתכנים", הסביר לי ביאור הפלא בטעם שהעונש מלמעלה הוא "מידה כנגד מידה" – שזהו לא ח"ו מעין תשלום ונקמה אלא חסד רב מה', לאות לאדם באיזה ענין צריך לתקן ע"י שהעונש הוא בדבר דומה לעבירה שלו, הוא מתעורר ויודע במה ואיך יכול לתקן מכאן ולהבא.

בקשר ליום ההילולא כ"ף מנחם-אב

סיפר לי הרה"ח אלכסנדר ע"ה בן נון (בונים) שהי המפכה הראשי של "רשת אהלי יוסף יצחק" רשת בתי ספר חב"ד:

הוא לקח קבוצת בחורים תמימים מכפר חב"ד (בראשית שנות הלמד"ים) להיות ביום כיפור בקיבוץ "ניר אליהו" שע"י כפר-סבא (הקיבוץ הוא חילוני, והיינו שם לעשות להם מנינים בכל תפילות יוה"כ"י, התושבים השתתפו בעיקר ב"כל נדרי" ו"נעילה" ובשאר התפילות הי חלש, ואחרי התפילות סיפר לנו סיפורים).

"רא"ב בן נון גדל בבחורות ביקטרינוסלב והי בן בית בבית הוריו של כ"ק אד"ש מה"מ, הרלו"ץ והרבנית חנה נ"ע, והוא למד שחיטה אצל הרלו"ץ.

ילד גאון!

א. אם הרבי הרבנית חנה נ"ע סיפרה לו:

פעם בא פרופסור גדול למתמטיקה לרלו"ץ, הוא הי מנהל מחלקת החשבון באוניברסיטה שבעירו, והי אמור להיות המנהל הראשי בשטח זה בכל האוניברסיטאות שבאיזור, ואדם זה הי צריך להגיש עבודת מחקר במתמטיקה, שאם תעבור ת ביקורת הוועדה ימונה למנהל הראשי לכל האזור.

הוא הכין עבודת מחקר עמוקה ומרוכזת בחשבון ורק בבעי אחת לא הצליח לפתור, ובא לר' לויק להתייעץ ע"ז (גם הפרופסורים ידעו כחו בחכמות). הם דיברו בנושא ולא הגיעו לפיתרון.

הרבי שהי אז ילד צעיר (ושמע מהצד את ההתלבטויות), ביקש מהפרופסור לראות הניירות שכתב ע"ז המחקר, ובהתחלה לא רצה לתת לו (כי חשב שילד לא מבין בכל זה) אבל האבא הרלו"ץ, אמר לו, מה אכפת לך, תן לו. והרבי עבר במשך זמן קצר על החומר.

אח"כ הלך הרבי לחדרו ולאחר זמן חזר ומסר לאבא פתק שימסור לפרופסור, אבל הוא לא ייחס לזה חשיבות, ולא קרא הפתק והכניס לכיס בגדו.

בלילה הוא נדדה שנתו והי קשה לו לישון, וזכר בפתק שהילד כתב ומסר לו, הוא קרא הפתק וראה תשובה חדה על הבעי המתמטית. הפרופסור כ"כ התפעל מכך, ויצא באמצע הלילה לפנות בוקר לכיוון הבית של ר' לויק, הוא דפק על תריס החלון ואמר לר' לויק: "יש לך ילד גאון, שמור אותו מעין הרע...".

כיבוד אם בהידור!

ב. את הסיפור הבא ראה ר' אלכסנדר בעצמו:

יום א' הוא הי בבית הרבי ועמד במטבח, והגיעו קבוצת נשים זידידות לבקר את אם הרבי הרבנית חנה נ"ע.

היא ישבה איתן בחדר האורחים, וסיפרה להן שהבן (אד"ש) יש לו זכרון עצום ונפלא, וכל מה שקורא אפי פעם א' יכול לחזור מילה במילה...

הן אמרו לה, שהן רוצות לראות זאת בעיניהן, והאמה קראה לכן (בשמו הפרטי מענדל) שעמד ע"י סטנדר ולמד בחדר שלו, הרבי ניגש ועמד בפניהן, האמא נתנה לרבי את העיתון הרוסי "פראבדה" של אותו יום והראתה לו לקרוא את מאמר המערכת של העורך הראשי, ואמרה לו לקרוא המאמר, הוא עמד וקרא והחזיר לה העיתון.

האמא אמרה לרבי, עכשיו בבקשה תחזור ותאמר בפני הנשים מה שקראת, והוא עמד ודקלם בפניהם מילה במילה את כל המאמר.

ר' אלכסנדר ראה כל זאת מחדר סמוך, ואמר שהתפעל ביותר, לא רק מהזיכרון המופלא, אלא יותר מהקבלת עול והכיבוד אם של הרבי, שלא ניסה להתחמק, אלא עמד בקבלת עול ודקלם בפניהן את מאמר העיתון כמצוות האמא.

עצה אינדיבידואלית!

ג. ר' אלכסנדר סיפר שבא' היחידויות אצל כ"ק אד"ש מה"מ שאל את אד"ש כמה שאלות ועל כולם ענה לו חוץ מהשאלה האחרונה בקשר להצעת משרה שקיבל אצל א' מחברי הכנסת ידוע מחברי הנחלת המפד"ל שהוצע לו תפקיד רציני ויוקרתי, והוא התפלא שהרבי לא ענה לו.

לאחרי כמה ימים מסרו לו ב"מזכירות" שהרבי קורא לו, הוא נכנס שוב ליחידות, והרבי אמר לו: בקשר לשאלתך האחרונה, התקשרתי לארץ הקודש לברר על משרה זו, והמסקנה מכיון שזה תלוי מה יהי כחו של החבר כנסת אחרי הבחירות לא כדאי לקבל התפקיד, כי לא יודעים מה יהיו תוצאות הבחירות. והוא התפעל איך הרבי טיפל בזה בצורה אינדיבידואלית להדריך אותו בשאלה זו.

הפילה ב"ציבור" הכחות!

ד. ר"א בן נון התאונן בפני הרבי ב"יחידות" שמכיון שהי גם מנהל בית ספר יתיכון לבנות ברעננה, וע"כ הרבה פעמים לא יכול להתפלל במנין.

ע"כ ענה לו אד"ש: מכיון שאתה מתבונן לפני התפילה ומתפלל בכל כחות כוונך, הינך מתפלל עם "מנין" הכחות שלך. ותמשיך לעסוק בעבודת הקודש של החינוך.

ויהי בשבעים שנה...

שמעתי מהרה"ת משה ע"ה גראנער:

יוקר הזמן!

כשהתפלל הרבי לפני העמוד בשנה על אביו הרה"ק לוי"ץ נ"ע אחרי כ' מני"א היתש"ד, הי מקפיד שלא התחיל בשחרית "יהודי" אם לא היו 10 שכבר גמרו הקרבנות ואוחזים ב"יהודי" (כי הרבי מקפיד שיהיו איתו עשרה מתפללים ועשרה עונים בחזרת השי"ץ, ולא סמך ע"ז שבמשך התפילה יספיקו להגיע למקום שאחז).

(באותו הזמן הי קשה אז להשיג מנין, אז התפללו ב-770 שחרית בשעה 9:00, ועד שלרבי היו מספיק אנשים הי צריך להתחיל באיחור דקות ספורות).

הרבי הקודם הרי"ץ קרא למשפיע ר' שמואל ע"ה לויטין ואמר לו: "חתני מתאונן שמבזבזים לו הזמן..." אמר ר' שמואל שכרגיל מתפללים בזמן, ואולי באיחור של דקות ספורות...

ע"כ אמר לו הרבי הקודם: דע לך, אצל חתני, הזמן יקר... דקה היא כמו שנה, ושתי דקות כמו שתיים וכי..."

(דברים שנאמרו בסעודות סיומי הרמב"ם בביהמ"ס וביהמ"ד ליובאוויטש – 770 – בית משיח)

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

²⁷ בהלכה ג'.

²⁸ ואתחן ה, א.

²⁹ בהלכה ד.

³⁰ ואתחן ד, ט.